

Náhradní trest

Výrok usnesení soudu podle § 344 trestního řádu zakládá legitimní očekávání odsouzeného ohledně délky vykonávaného trestu odnětí svobody. Vadu takového výroku je nutné napravit v souladu se zákonem a nelze jej při dalším rozhodování bez dalšího ignorovat.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 2526/24 ze dne 17.12.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele M. V., zastoupeného Mgr. J.L., Ph.D., advokátem, sídlem P., proti usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 1. července 2024, č. j. 9 To 45/2024-3319, a ze dne 2. září 2024, č. j. 9 To 52/2024-3337, usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. ledna 2024, č. j. 4 T 5/2015-3289, a ze dne 29. července 2024, č. j. 4 T 5/2015-3328, příkazu k dodání do výkonu trestu odnětí svobody vydaného Krajským soudem v Hradci Králové dne 13. září 2024, sp. zn. 4 T 5/2015, a proti postupu spočívajícím ve stěžovatelově zadržení a dodání do výkonu trestu odnětí svobody na základě napadených rozhodnutí, za účasti Vrchního soudu v Praze a Krajského soudu v Hradci Králové, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 2. září 2024, č. j. 9 To 52/2024-3337, a usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. července 2024, č. j. 4 T 5/2015-3328, byla porušena stěžovatelova ústavní práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. září 2024, č. j. 9 To 52/2024-3337, a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. července 2024, č. j. 4 T 5/2015-3328, se ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost zamítá.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), zapsanou pod sp. zn. III. ÚS 2526/24 se stěžovatel domáhá zrušení usnesení Vrchního soudu v Praze (dále jen "vrchní soud") ze dne 1. 7. 2024, č. j. 9 To 45/2024-3319, a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen "krajský soud") ze dne 12. 1. 2024, č. j. 4 T 5/2015-3289, s tím, že jimi došlo k porušení jeho ústavních práv vyplývajících z čl. 2 odst. 2, čl. 39 a čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Ústavní stížností zapsanou pod sp. zn. IV. ÚS 2993/24 se stěžovatel domáhá zrušení usnesení vrchního soudu ze dne 2. 9. 2024, č. j. 9 To 52/2024-3337, usnesení krajského soudu ze dne 29. 7. 2024, č. j. 4 T 5/2015-3328, a příkazu k dodání do výkonu trestu odnětí svobody vydaného Krajským soudem v Hradci Králové ze dne 13. září 2024, sp. zn. 4 T 5/2015, s tím, že jimi došlo k porušení čl. 2 odst. 2, čl. 8 odst. 2, čl. 39 a čl. 40 odst. 6 Listiny a čl. 5 odst. 1 písm. b) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Zároveň se stěžovatel domáhá toho, aby Ústavní soud konstatoval, že rovněž jeho zadržením a dodáním do výkonu trestu došlo k porušení jeho ústavních práv. Dále navrhl, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost usnesení vrchního soudu ze dne 2. 9. 2024, č. j. 9 To 52/2024-3337, a současně uložil vazební věznici, kde se stěžovatel nachází, aby byl neprodleně propuštěn.

3. Ústavní soud usnesením ze dne 19. 2. 2025 obě ústavní stížnosti spojil ke společnému řízení, které je dále vedeno pod sp. zn. III. ÚS 2526/24.

4. Z ústavní stížnosti a jejích příloh vyplývá, že starším z obou v záhlaví uvedených usnesení krajský soud rozhodl, že stěžovateli se nařizuje výkon poměrné části náhradního trestu odnětí svobody ve výměře 401 dní, neboť neuhradil celý peněžitý trest ve výši 1 000 000 Kč, který mu byl v dané věci uložen odsuzujícím rozsudkem z roku 2017. Usnesením krajského soudu ze dne 25. 9. 2023, č. j. 4 T 5/2015-3259, bylo rozhodnuto, že se zbytek peněžitého trestu (t. č. 700 000 Kč) přeměňuje v trest odnětí svobody v trvání 511 dní. Z důvodu následné částečné úhrady peněžitého trestu vrchní soud z podnětu stížnosti stěžovatele nařídil výkon trestu odnětí svobody ve výměře 482 dní. Poté stěžovatel uhradil dalších 110 000 Kč. Krajský soud proto musel znovu rozhodnout podle § 344 odst. 2 trestního řádu o tom, jakou část náhradního trestu má stěžovatel vykonat. Celkem stěžovateli zbývalo uhradit 550 000 Kč, což odpovídá 401 dnům trestu odnětí svobody. Stěžovatel může nadále výkon trestu odvrátit tím, že jej celý nebo zčásti zaplatí.

5. Proti usnesení krajského soudu podal stěžovatel stížnost, z jejíhož podnětu vrchní soud zrušil usnesení krajského soudu a sám nově rozhodl, že stěžovateli se nařizuje výkon části náhradního trestu ve výměře 343 dní. Důvodem pro takové rozhodnutí byla skutečnost, že po rozhodnutí krajského soudu stěžovatel uhradil dalších 20 000 Kč. Vrchní soud tedy musel určit zbývající část trestu, k čemuž došel tak, že částku 470 000 Kč (nazvaná jako "celková částka peněžitého trestu ke dni 1. 7. 2024") vynásobil 730 dny (délka celkového náhradního trestu) a výsledek vydělil 1 000 000 Kč (celkový peněžitý trest). Domáhal-li se stěžovatel přeměny peněžitého trestu na trest obecně prospěšných prací, je podle aplikované právní úpravy (účinné do 30. 9. 2020) takový postup možný jen za přesně stanovených podmínek, které však v dané věci nebyly splněny (stěžovatel nebyl odsouzen za přečin). Vrchní soud se neztotožnil s opačným právním názorem, uvedeným v jeho starším usnesení sp. zn. 6 To 31/2019 a odborném článku Romana Vicherka. Usnesení vrchního soudu nabylo právní moci.

6. Následně stěžovatel uhradil dalších 20 000 Kč z peněžitého trestu. Krajský soud proto usnesením ze dne 29. 7. 2024, č. j. 4 T 5/2015-3328, rozhodl, že stěžovateli se nařizuje výkon poměrné části náhradního trestu odnětí svobody ve výměře 372 dní. Stěžovateli zbývá uhradit 510 000 Kč, což odpovídá výše uvedenému náhradnímu trestu odnětí svobody. Krajský soud se neztotožnil s výpočtem, jak jej v předchozím rozhodnutí provedl vrchní soud, neboť v něm uvedená délka trestu odnětí svobody zaměňuje vykonanou část peněžitého trestu s částí nevykonanou.

7. Proti usnesení krajského soudu podal stěžovatel stížnost, kterou vrchní soud zamítl usnesením ze dne 2. 9. 2024, č. j. 9 To 54/2024-3337. Krajský soud podle vrchního soudu postupoval správně, pokud délku náhradního trestu odvodil z textu zákona a nikoliv z chybného výpočtu předchozího usnesení vrchního soudu, v němž soud zaměnil částky 470 000 Kč a 530 000 Kč. Toto předchozí rozhodnutí nabylo právní moci a nelze jej zvrátit řádnými opravnými prostředky. Krajský soud nebyl předchozím rozhodnutím vázán při novém rozhodování.

II. Argumentace stěžovatele

8. Stěžovatel namítá, že soudy porušily jeho ústavní práva, neboť v dané věci aplikovaly § 69 trestního zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020, ačkoliv měla být aplikována právní úprava předchozí. Krajský soud se vůbec nezabýval možností přeměny nevykonaného peněžitého trestu v trest obecně prospěšných prací a vrchní soud tuto možnost dokonce explicitně vyloučil. Takový právní názor považuje stěžovatel za mylný, v čemž se s ním shoduje i trestněprávní teorie (stěžovatel odkazuje na odborné články Filipa Šcerby a Jiřího Říhy). Podle stěžovatele je možnost přeměny peněžitého trestu v trest obecně prospěšných prací i u zločinnů podpořena tím, že na rozdíl od přeměny trestu v trest domácího vězení zákon žádné omezení nestanovil. Ke stejnému závěru dospěl v jiném rozhodnutí dokonce i sám vrchní soud (usnesení sp. zn. 6 To 31/2019). Stěžovatel je toho názoru, že tato přeměna není jen fakultativní možností, ale obligatorní povinností soudu (tento názor podporuje stěžovatel odborným článkem Romana Vicherka).

9. Dále stěžovatel namítá, že soudy mu uložily výkon trestu odnětí svobody na delší dobu, než zákon umožňoval. Rozhodnutím vrchního soudu ze dne 1. 7. 2024 bylo rozhodnuto, že má stěžovatel vykonat poměrnou část trestu v délce 343 dní. Poté stěžovatel uhradil dalších 20 000 Kč z peněžitého trestu, načež krajský soud rozhodl, že stěžovatel vykoná trest odnětí svobody v délce 372 dní. Nejen tedy, že úhradou trestu nedošlo k jeho snížení (či odložení výkonu), nýbrž naopak k jeho zvýšení. Takový postup neodporuje pouze zákonu, nýbrž i logikou úhrady peněžitého trestu. Údajná chyba při prvním výpočtu náhradního trestu nemůže být tímto způsobem "napravena". Výši náhradního trestu určují soudy usnesením, které je závazné. K jeho změně nemohou zneužít to, že stěžovatel uhradil část peněžitého trestu a zbývající náhradní trest je nutné znovu spočítat. Případné vady rozhodnutí je nutné napravit systémem opravných prostředků a nikoliv ignorováním pravomocného rozhodnutí. Z hlediska právního postavení stěžovatele bylo zasaženo do jeho právní jistoty. V červenci 2024 byl poučen o tom, že má vykonat náhradní trest v délce 343 dní, který může odvrátit zaplacením peněžitého trestu. Stěžovatel tedy část trestu uhradil a ve výsledku má vykonat trest o 29 dní delší. Takový výsledek zpochybňuje smysl úhrady peněžitého trestu.

10. Proti příkazu a dodání do výkonu trestu odnětí svobody stěžovatel namítá, že krajský soud rozhodl v době, kdy stěžovateli (a ani jeho obhájci) nebylo doručeno poslední rozhodnutí o povinnosti vykonat trest a sám krajský soud se vůbec nepokusil stěžovatele k nástupu výkonu trestu vyzvat. Nebyly tak splněny podmínky podle § 321 odst. 3 trestního řádu. Stěžovatel byl po celé trestní řízení kontaktní, dokonce si kvůli tomu zřídil datovou schránku, protože se mu soudy opakovaně pokoušely doručovat na adresu trvalého pobytu, kde se však nevyskytuje, na což je mnohokrát upozornil. Na jím uvedené adrese poštu přebírá. Vydání příkazu a jeho realizace tak spíše působí jako dodatečná sankce za údajné "obcházení zákona" spočívající v tom, že stěžovatel splácí peněžité trest po částech. Takový postup však zákon výslovně připouští. Sám vrchní soud v napadeném rozhodnutí uvedl, že stěžovatel má být vyzván k nástupu výkonu trestu, což však krajský soud ignoroval. K zadržení stěžovatele došlo poté, co přišel k soudu podat svědeckou výpověď.

11. Návrh na odklad vykonatelnosti stěžovatel odůvodňuje tím, že jsou podle něj dány pochybnosti o legitimitě aktuálně vykonávaného trestu odnětí svobody, představující nevratný zásah do jeho ústavních práv. Stěžovatel navíc trpí vážnými zdravotními problémy. Odložením výkonu trestu naopak k žádné újmě nedochází (od spáchání předmětné trestné činnosti před deseti lety se stěžovatel žádného protiprávního jednání nedopustil).

III. Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatele

12. Ústavní soud postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejším účastníkům řízení.

13. Vrchní soud ve svém vyjádření pouze odkázal na obsah napadených rozhodnutí a na vyjádření k ústavní stížnosti stěžovatele podané dne 11. 1. 2024. V něm uvedl, že stěžovatel se dlouhodobě (několik let) vyhýbal hrazení peněžitého trestu a posléze splatil pouze jednu třetinu. Použitá právní úprava (účinná do 30. 9. 2020) je pro odsouzeného příznivější. Aplikace pozdější úpravy by pro stěžovatele znamenala výkon trestu odnětí svobody v délce 660 dní. Přeměna peněžitého trestu na jiné alternativní tresty byla v dané věci vyloučena i podle předchozí úpravy.

14. Krajský soud pouze odkázal na spis a odůvodnění napadeného rozhodnutí.

15. Vrchní státní zastupitelství v Praze a Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové se k výzvě nevyjádřila. Protože byla ve výzvě poučena, že nevyjádří-li se, bude to podle § 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu bráno jako vzdání se postavení vedlejšího účastníka řízení, nebylo s nimi již dále jednáno.

16. Uvedená vyjádření zaslal Ústavní soud stěžovateli na vědomí a k případné replice, které nevyužil.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

18. Ústavní soud posoudil všechny výše uvedené okolnosti a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná, a to v části brojící proti oběma později vydaným rozhodnutím, která se týkala možnosti změny výpočtu zbývající části trestu odnětí svobody (část V.b). Nedůvodnou naopak shledal Ústavní soud ústavní stížnost v části, která se týkala obou starších rozhodnutí, jejichž těžištěm byly závěry o možnosti aplikace právní úpravy účinné do 30. 9. 2020 (část V.a).

V.a Otázka retroaktivní aplikace § 69 trestního zákoníku

19. Stěžovatel usnesení vrchního soudu ze dne 1. 7. 2024, č. j. 9 To 45/2024-3319, a usnesení krajského soudu ze dne 12. 1. 2024, č. j. 4 T 5/2015-3289, vytýká porušení zákazu retroaktivní aplikace pravidel o trestání podle čl. 40 odst. 6 Listiny. K tomu však podle Ústavního soudu v dané věci nedošlo a stěžovatel to fakticky ani netvrdí v podrobném odůvodnění ústavní stížnosti. Rozpor mezi názorem stěžovatele a obecných soudů nespočívá v tom, jaká právní úprava se má aplikovat, nýbrž co je jejím obsahem. Jak soudy, tak stěžovatel dospívají k závěru, že je v dané věci nutné aplikovat § 69 trestního zákoníku, ve znění účinném do 30. 9. 2020. Podle Ústavního soudu se nejedná o tzv. "zastřenou" retroaktivitu prostřednictvím nové (pozdější) interpretace daného ustanovení. Vrchní soud se explicitně odchýlil od dřívějšího a podle jeho názoru chybného závěru předchozího rozhodnutí vrchního soudu, a to ve věci, na kterou se nevztahuje kasační závaznost. Na takový postup Ústavní soud nahlíží jako na výjimečný, avšak právem předvídatelný "odklon" od předchozí judikatury. Ten sice není sám o sobě neústavním, musí však splňovat určité podmínky z hlediska srozumitelnosti odůvodnění (srov. např. body 26 a násl. nálezu ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. II. ÚS 4029/19). Tyto podmínky vrchní soud splnil, neboť rozdílnost názorů otevřeně pojmenoval, řádně vyhodnotil obsah odlišného názoru a uvedl důvody (byť stručně), proč s ním nemůže souhlasit. Takový postup považuje Ústavní soud za ústavně konformní, přičemž k oběma odlišným názorům se vyjádří níže.

20. Dále se tedy musel Ústavní soud zaměřit na to, zda závěry vrchního soudu v napadeném usnesení ústavněprávně ob stojí z hlediska jejich obsahu. Spornou otázkou je možnost (nebo dokonce povinnost) soudu přeměnit neuhrazený peněžitý trest v trest obecně prospěšných prací nejen u pachatelů přečinů. Na jedné straně stojí starší usnesení vrchního soudu ze dne 2. 5. 2019, sp. zn. 6 To 31/2019, které takový postup připouští. Důvodem je především absence výslovného odkazu v textu zákona. V ustanovení § 69 odst. 2 trestního zákoníku je u přeměny peněžitého trestu na trest domácího vězení výslovně uvedeno, že se tak může stát pouze za podmínek § 60 odst. 1 trestního zákoníku. U trestu obecně prospěšných prací takový odkaz chybí. Z toho vrchní soud v tomto usnesení dovedl, že k přeměně trestu může dojít i v případech, v nichž by jinak trest obecně prospěšných prací nemohl být vůbec uložen. O možnosti takové přeměny v dané věci podle vrchního soudu nasvědčoval i fakt, že odsouzenému nebyl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody. V napadeném rozhodnutí vrchní soud vyjádřil s tímto názorem nesouhlas. Uvedl, že takový postup by

byl v rozporu s logikou a šel by proti smyslu zákona. Uvedené tresty lze podle § 60 trestního zákoníku (resp. § 62 trestního zákoníku) ukládat pouze za spáchání přečinů.

21. Z uvedeného je podle Ústavního soudu zřejmé, že každé z usnesení preferuje jinou výkladovou metodu, přičemž ani jeden z těchto směrů nelze označit za svévolný. Vrchní soud v obou usneseních poukazuje na roztržičnost odborných právních názorů k této otázce, což podle Ústavního soudu zároveň v podstatě vylučuje úvahy o právní jistotě či legitimním očekávání účastníků řízení ohledně uplatnění jednoho z těchto názorů. Odborné texty, na které stěžovatel poukázal rovněž v ústavní stížnosti, nepodporují podle Ústavního soudu stěžovatelovu argumentaci, jak tvrdí. Všechny tři odborné texty hodnotí novelu trestního zákoníku, která danou nejasnost vytvořila (zákonem č. [390/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), jako nepromyšlenou, vyvolávající celou řadu otázek s absencí bezproblémových odpovědí. Ani jeden z těchto textů však nedospívá k závěru, že by se v případech osob odsouzených za spáchání zločinu, měla uplatnit přeměna peněžitého trestu na trest obecně prospěšných prací. Toliko text Romana Vicherka, který jako jediný vyjadřuje názor, že přeměna peněžitého trestu na trest obecně prospěšných prací je po odsouzení za přečin postupem obligatorním, dospívá k závěru, že při absenci jednoznačné zákonné úpravy lze například "spekulovat, zda by bylo možné přeměnit nevykonaný PT na OPP ve vyšší výměře než je 300 hodin (např. 730 hodin) či zda by bylo možné uložit tento trest i za zločin". Ani tyto zdroje, z právního hlediska nezávazné, tak nemohou zjevně založit žádné legitimní očekávání účastníků řízení.

22. Z těchto skutečností Ústavní soud dovodil, že žádný z uvedených výkladů neřeší všechny nedostatky kritizované právní úpravy, pročež z ústavněprávního hlediska není namístě jakýkoliv z těchto výkladů preferovat. Zároveň je nutné odmítnout námitku stěžovatele, že argument "racionálním zákonodárcem" podporuje výklad provedený starším z obou usnesení. Z průběhu legislativního procesu (kritizovaným rovněž výše uvedenými texty) je zjevné, že uvedená novela nebyla přijímána nikterak koncepčně. Především se však Ústavní soud ztotožňuje s tím, že nedostatky z hlediska úvah o racionálním zákonodárci vykazuje rovněž stěžovatelem preferovaný výklad (na některé poukazuje právě text Romana Vicherka). Konečně za velmi důležitou považuje Ústavní soud skutečnost, že stěžovatel nemohl ze staršího z obou usnesení nabýt jakékoliv očekávání ohledně vývoje jeho trestu, neboť k jeho uložení došlo v roce 2017 (tedy více než dva roky před vydáním zmíněného usnesení).

23. Ze všech výše uvedených důvodů proto Ústavní soud neshledal, že by usnesením vrchního soudu ze dne 1. 7. 2024, č. j. 9 To 45/2024-3319, a usnesením krajského soudu ze dne 12. 1. 2024, č. j. 4 T 5/2015-3289, došlo k porušení stěžovatelových ústavních práv, a ústavní stížnost proto v této části zamítl. Zároveň je však třeba zdůraznit, že stav takto rozdvojeného výkladu je trvale neudržitelný a je úkolem obecných soudů (zejména Nejvyššího soudu) zajistit jeho sjednocení.

V.b Otázka závaznosti předchozího rozhodnutí o nařízení náhradního trestu

24. V druhé části ústavní stížnosti stěžovatel namítá, že usnesením vrchního soudu ze dne 2. 9. 2024, č. j. 9 To 54/2024-3337, a usnesením krajského soudu ze dne 29. 7. 2024, č. j. 4 T 5/2015-3328, došlo k porušení jeho ústavních práv tím, že mu soudy uložily trest v neústavním rozsahu. V této části shledal Ústavní soud ústavní stížnost důvodnou.

25. Z výše popsaných skutečností vyplývá, že v dané věci došlo v usnesení vrchního soudu ze dne 1. 7. 2024, č. j. 9 To 45/2024-3319, k chybnému výpočtu délky náhradního trestu (viz bod 5 nálezu). Toto rozhodnutí nabylo právní moci. Po uhrazení další části peněžitého trestu stěžovatelem provedl krajský soud výpočet nový, v jehož důsledku došlo i přes další úhradu části peněžitého trestu ke "zprůsnění" náhradního trestu o 29 dní (viz bod 6 nálezu). Vrchní soud k tomu v napadeném rozhodnutí uvedl, že krajský soud postupoval správně, jelikož nebyl předchozím stanovením výše

trestu nijak limitován a vázán při novém rozhodování. Podle vrchního soudu není ani zřejmé, jak jinak by mohl výpočet provést. Takový postup je však podle Ústavního soudu v rozporu se dvěma ústavními principy.

26. Prvním je princip právní jistoty a závaznosti pravomocných soudních rozhodnutí (čl. 1 odst. 1 Ústavy), v trestním právu navíc posílen o přísně aplikované záruky zásady legality. Ochráně těchto principů přisuzuje Ústavní soud ve své judikatuře mimořádný význam (viz např. body 75 a násl. nálezu ze dne 19. 3. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 17/24 a v nich uvedená judikatura).

27. Z napadeného rozhodnutí není zřejmé, jak vrchní soud dospěl k závěru, že jeho předchozí rozhodnutí nebylo pro krajský soud závazné. Jednalo se o pravomocné rozhodnutí, jak vrchní soud ostatně opakovaně sám uvedl. Podle Ústavního soudu jde bezpochyby typově o závazné rozhodnutí, které je podkladem pro další závažné úkony orgánů činných v trestním řízení - např. pro pokyn policii (resp. věznicí) o dodání (resp. přijetí) do výkonu trestu odnětí svobody, pro nařízení výkonu trestu či k příkazu k propuštění stěžovatele na svobodu. Právě rozhodnutí podle § 344 trestního řádu je rozhodnutím, které odsouzenému stanovuje konkrétní délku výkonu trestu odnětí svobody. Nelze na něj tedy nahlížet jako na informativní přípis, jehož obsah (stanovující délku omezení osobní svobody) je "jakýmsi" doporučením, které lze ignorovat a přepočítat. Podle Ústavního soudu nelze pominout konstitutivní právní akt, který nepozbyl právní účinky a legitimizuje konkrétní výkon trestu odnětí svobody.

28. Dospějí-li následně soudy (nebo účastníci řízení) k závěru, že výše popsané pravomocné rozhodnutí je chybné, je nutné takovou vadu napravit v souladu se zákonem. Volbu konkrétního procesního institutu, kterým by bylo možno nápravu učinit, nechává Ústavní soud na volbě obecných soudů. V krajním případě je nutné přijmout (v trestním právu nikoliv zcela ojedinělý) stav, že vada svědčící odsouzenému bude ponechána bez přímé nápravy (viz např. citovaný nálezu sp. zn. Pl. ÚS 17/24). Je povinností státu nastavit podmínky trestního řízení tak, aby byla zajištěna jak ochrana zákonnosti, tak princip právní jistoty.

29. Ústavně souladnou cestou však není ignorování rozhodnutí pravomocně konstituujícího stěžovatelovu povinnost vykonat trest odnětí svobody. Volbou této cesty soudy v dané věci podle Ústavního soudu porušily ústavní práva stěžovatele. Proto je postup soudů nutné hodnotit jako rozporný spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť svým postupem odepřely stěžovateli ochranu jeho ústavních práv.

30. Pro úplnost je třeba doplnit, že vrchní soud se v napadeném rozhodnutí zabýval problémem neexistujícího způsobu, jak z vadného rozhodnutí řádně vypočítat délku náhradního trestu po splacení další části peněžitého trestu. Ústavní soud si je vědom toho, že nebude-li dána možnost vadné rozhodnutí napravit procesně přijatelným nástrojem, neexistuje ideální řešení pro další soudní rozhodování. S ohledem na výše uvedené však není možné vadné rozhodnutí ignorovat a postavení odsouzeného tím zhoršit.

31. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud shledal, že soudy napadenými rozhodnutími porušily stěžovatelova ústavní práva vyplývající z čl. 36 odst. 1 Listiny. Proto Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil napadená rozhodnutí vrchního a krajského soudu. Rozhodl tak bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možno očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

32. Ústavní soud se rozhodl uvedená rozhodnutí zrušit, ačkoliv stěžovatel již trest odnětí svobody, jehož výkon mu byl napadenými usneseními nařízen, celý vykonal. Právě vzhledem k povaze

napadených rozhodnutí (viz bod 27 nálezu) je podle Ústavního soudu nelze ponechat nezrušená, neboť v trestním řízení musí být (mimo jiné) postaveno najisto, jaký trest odnětí svobody měl stěžovatel povinnost vykonat, resp. jaký vykonal. Proto podle Ústavního soudu nepostačuje konstatování o porušení stěžovatelových práv s případnou možností domáhat se peněžité (či jiné) satisfakce v řízení podle zákona o odpovědnosti státu za nezákonná rozhodnutí. Zrušením napadených rozhodnutí se tedy řízení vrací de iure do stavu, v němž bylo stěžovatelovou povinností vykonat 343 dní trestu odnětí svobody podle usnesení vrchního soudu ze dne 1. 7. 2024, č. j. 9 To 45/2024-3319. Budou-li orgány činné v trestním řízení chtít tento stav změnit, musí toho docílit postupem souladným se zákonem.

33. Vzhledem k tomu, že napadený příkaz a postup, spočívající ve stěžovatelově zadržení a dodání do výkonu trestu, byl odvozen od zrušených soudních rozhodnutí a stěžovatel se navíc v době rozhodování o ústavní stížnosti ani nenacházel ve výkonu trestu (zásah tedy netrval), nepřistoupil Ústavní soud již k posouzení důvodnosti námitek, které se těchto zásahů týkaly. Z poslední uvedeného důvodu nevyhověl ani návrhu na odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí. Jak Ústavní soud ověřil u krajského soudu, byl stěžovatel z výkonu trestu odnětí svobody propuštěn krátce po podání ústavní stížnosti. Proto nebylo namístě jeho návrhu vyhovět.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)